Gemeente Assen

Kadernota

Beheer openbare ruimte

Kaders en uitgangspunten voor het beheer van de Asser openbare ruimte 2026 - 2030

November 2025

1. Inleiding

De openbare ruimte van Assen is van grote waarde voor de stad en haar inwoners. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, zich verplaatsen, ontspannen en deelnemen aan het dagelijks leven. Maar die openbare ruimte verandert voortdurend. De stad groeit én veroudert, en het gebruik van de ruimte en de objecten daarin neemt toe. Dit vraagt om een beheer dat verder gaat dan instandhouding alleen, en ook inspeelt op actuele thema's zoals duurzaamheid, inclusiviteit en participatie. Goed beheer en onderhoud dragen bij aan gezondheid, veiligheid, sociale samenhang en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving.

Deze notitie gaat over hoe de gemeente Assen zorgt voor het onderhoud van de openbare ruimte. Daarmee bedoelen we alle plekken buiten die voor iedereen toegankelijk zijn. Denk aan wegen, fietspaden, trottoirs, parken, pleinen, speelplekken en waterpartijen. In deze ruimte staan ook allerlei objecten, zoals bruggen, lantaarnpalen, verkeersborden, bankjes, afvalbakken en speeltoestellen.

Met de Kadernota Beheer Openbare Ruimte 2026–2030 leggen we de kaders vast voor het behouden én versterken van de kwaliteit van onze leefomgeving, binnen de beschikbare middelen en in samenhang met bredere gemeentelijke ambities zoals opgenomen in de Omgevingsvisie, de Groenvisie en de Visie Klimaatadaptatie. We kijken in de kadernota daarom ook naar de bijdrage van het beheer van de openbare ruimte aan bredere doelen zoals klimaatadaptatie, ecologie, inclusiviteit, participatie, circulariteit en economische vitaliteit.

Met deze nota bouwen we voort op een stevige basis. We streven naar een openbare ruimte die functioneel én aantrekkelijk is, waarin ruimte is voor natuur, ontmoeting en beweging – nu en in de toekomst.

Beheer en onderhoud in relatie tot het bestuursakkoord Dichtbij & Daadkrachtig

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een krachtig middel om de doelen uit het bestuursakkoord *Dichtbij & Daadkrachtig* te realiseren. Assen streeft naar een inclusieve, duurzame en toekomstbestendige stad, waarin ontmoeting, gezondheid, veiligheid en participatie centraal staan.

Door zorgvuldig en toekomstgericht te werken aan straten, groen, water en voorzieningen draagt de gemeente bij aan een leefbare, gezonde en aantrekkelijke stad. Denk aan het versterken van biodiversiteit, het klimaatbestendig maken van wijken, het bevorderen van sociale samenhang en het ondersteunen van een sterke lokale economie. Deze inzet sluit niet alleen aan bij het bestuursakkoord, maar ook bij de Asser Ambitie Agenda, waarin we beschrijven hoe Assen zich ontwikkelt tot een inclusieve, duurzame en toekomstbestendige stad.

2. Het beheer van de stad

2.1 Waarom is de openbare ruimte belangrijk?

Assen is een actieve en gastvrije stad waar mensen graag wonen, werken en op bezoek komen. De openbare ruimte speelt daarbij een grote rol. Vooral de binnenstad, het landschap rondom de stad en het groen in woonwijken zijn belangrijk voor de uitstraling en leefbaarheid van Assen.

We willen dat alle wijken en buurten prettig zijn om in te wonen. De openbare ruimte speelt daarin een belangrijke rol. Het is de plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten, spelen, sporten, wandelen en zich verplaatsen. Een goed ingerichte en onderhouden openbare ruimte draagt bij aan gezondheid, natuur en het welzijn van jong en oud. Het zorgt ervoor dat mensen zich prettig en veilig voelen in hun buurt en maakt de omgeving aantrekkelijker voor bewoners, bezoekers en ondernemers. Daarnaast bevordert het de sociale samenhang: mensen komen elkaar tegen, maken een praatje, doen mee aan activiteiten en voelen zich meer verbonden met hun omgeving.

Maar een fijne openbare ruimte ontstaat niet vanzelf. Dat vraagt allereerst om een zorgvuldige inrichting, maar vervolgens om goed beheer zodat alles goed blijft werken en er netjes uitziet. Dat gebeurt met verschillende soorten onderhoud en maatregelen.

2.2 Wat zijn de belangrijkste beheertaken?

Het beheer van bijvoorbeeld een weg, brug of lantaarnpaal bestaat uit verschillende stappen, vanaf de aanleg – want dat zorgt voor een toename van het te beheren areaal - tot aan de vervanging.

1. AANLEG NIEUWE OBJECTEN

Assen groeit. Er komen nieuwe wijken, straten, bruggen en andere voorzieningen bij, zoals in Kloosterakker, de binnenstad, Assen Zuid Oost en het Havenkwartier.

Door deze uitbreidingen neemt het totale oppervlak dat de gemeente moet beheren flink toe. Bij elk nieuw project wordt daarom een beheerparagraaf opgesteld. Hierin staat wat er nodig is om het nieuwe gebied goed te onderhouden, welke maatregelen daarvoor nodig zijn en wat dat gaat kosten. Zo zorgen we dat beheer vanaf het begin wordt meegenomen in de plannen.

2. ONDERHOUD (INSTANDHOUDING)

Als de openbare ruimte eenmaal gebruikt wordt is onderhoud nodig. We maken onderscheid tussen dagelijks onderhoud en groot onderhoud.

Dagelijks onderhoud

Dit is het normale, terugkerende onderhoud, zoals:

- Gepland onderhoud: zoals grasmaaien, plantsoenen schoffelen en goten vegen;
- Incidenteel onderhoud: zoals het vullen van een gat in de weg of het opruimen van een omgevallen boom.

Groot onderhoud

Dit is onderhoud dat minder vaak voorkomt, maar wel belangrijk is om grote schade te voorkomen. Denk aan het opnieuw asfalteren van een weg of het repareren van beton aan een brug. Groot onderhoud wordt gepland op basis van inspecties en de staat van het object en is nodig om de kwaliteit en werking van beheerobjecten op peil te houden, schade te voorkomen en de levensduur te verlengen.

3. VERVANGING

Soms is een object in de openbare ruimte, zoals een weg of fietspad, zo versleten dat het niet meer goed werkt. Of het kost te veel moeite en geld om het nog te onderhouden. Als het object nog nodig is, moet het worden vervangen. Vervanging betekent dat er iets nieuws komt op de plek van het oude, meestal hetzelfde als wat er eerst lag. Daarbij wordt wel gekeken naar de wensen en eisen van nu. Belangrijk gegeven is dat een groot deel van de openbare ruimte in Assen is verouderd, vooral in wijken uit de jaren ’60 en ’70. Als objecten niet tijdig worden vervangen, leidt dat tot kwaliteitsverlies, hogere risico’s en kapitaalsverlies voor de gemeente.

Vervanging van objecten in de openbare ruimte – zoals verharding, groen, straatmeubilair en riolering – vindt plaats op basis van technische inspecties en risicoanalyses. Daarbij wordt steeds vaker gebiedsgericht en integraal gewerkt. Zo stemmen we vervangingsmomenten af op andere opgaven in de openbare ruimte, zoals klimaatadaptatie, vergroening, participatie en waterbeheer. Door deze gezamenlijke opgaven in samenhang te benaderen, voorkomen we dubbel werk, vergroten we de efficiëntie en realiseren we een toekomstbestendige leefomgeving.

European Green Leaf Award

Het winnen van de European Green Leaf Award onderstreept dat Assen op de goede weg is met haar duurzame ambities. Goed beheer en onderhoud van de openbare ruimte speelt daarin een belangrijke rol. De award is niet alleen een erkenning, maar ook een stimulans om deze lijn vast te houden en verder te versterken. Zo maken we van dagelijkse werkzaamheden een bijdrage aan een groenere en toekomstbestendige stad.

3. Omvang van de openbare ruimte (kwantiteit) en financiën

3.1 Areaalgegevens

De openbare ruimte bestaat in grote lijnen uit:

- Groenelementen: parken, bermen, plantsoenen, ecologische zones
- Verhardingen: wegen, fietspaden, trottoirs, pleinen
- Water: vijvers, sloten, wadi's, regenwaterbuffers
- Ondergrondse infrastructuur: riolering, drainage, kabels en leidingen

In 2024 is circa 19% van het totale gemeentelijke oppervlak binnen de gemeentegrenzen ingericht als openbare ruimte, in eigendom en beheer van de gemeente Assen. Op onderdelen wordt het areaal beheerd door partners. Het totaal door de gemeente te beheren openbare ruimte komt neer op ongeveer:

- 737 ha groenvoorzieningen
- 462 ha verhardingen
- 42,5 ha stedelijk water
- 671 km riolen

Onderdeel	Objecten	Omvang	Eenheid
Riolering:	- Vrij verval, mechanisch (druk) - Kolken / Gemalen	671 34.040/188	km st
Water:	- Watergangen, vijvers, vaarten	42,4	ha
Verhardingen:	- Asfalt, elementen, beton, halfverharding, grasbeton	4.617.248	m^2
Kunstwerken:	- Bruggen, viaducten, sluizen, tunnels, steigers - Kades, beschoeiingen	226 29,7	st km
Openbaar Groen	-Bosplantsoen, heesters, hagen, vaste planten, gazon, bermen - Bomen (individueel of in boomstructuren)	7.366.222 47.210	m^2 st
Verlichting	- Openbare verlichting masten	18.497	st
VRI	- Verkeersregelinstallaties	29	st
Bebording	- Bebording, bewegwijzering	21.677	st
Meubilair	- Speeltoestellen, banken, -Afvalbakken -Paaltjes	1117/1113 960 8305	st st st

AREAALGEGEVENS 2024

3.2 Financiën

De huidige boekwaarde van de assets in de openbare ruimte exclusief riolering en waterzuivering (de financiering hiervan volgt uit de kaders zoals die zijn opgenomen in het Programma Water en Riolering (PWR)) bedraagt ongeveer € 35 miljoen. Dit betreft de waarde van bestaande objecten zoals verhardingen, groenstructuren en straatmeubilair. In lijn met de vervangingsopgave en de technische levensduur van deze objecten is voor de komende jaren een investeringsvolume van vergelijkbare omvang geraamd. Deze investeringen zijn nodig om de kwaliteit, veiligheid en beschikbaarheid van de openbare ruimte te waarborgen en om kapitaalvernietiging te voorkomen.
De onderstaande tabel geeft een overzicht van de directe investeringen per beheercategorie in de komende jaren, zoals opgenomen in de begroting. Hierbij kijken wij vier jaar vooruit.

Beheercategorie	***2026***	***2027***	***2028***	***2029***
Begraven	250.000			
Groenbeheer	280.000	280.000	280.000	280.000
Kunstwerken	362.000	371.000	1.184.000	42.000
Openbare verlichting	590.000	573.000	697.000	
Schoonhouden openbare ruimte				
Verkeersregelingen				
Verzorging overige infrastructuur				
Wegbeheer	2.630.000	5.570.000	1.392.000	2.000.000
Totaal	**4.112.000**	**6.794.000**	**3.553.000**	**2.322.000**

De financiële kengetallen in de tabel hieronder hebben betrekking op het beheer van de openbare ruimte exclusief riolering en waterzuivering (de financiering hiervan volgt uit de kaders zoals die zijn opgenomen in het Programma Water en Riolering (PWR)). Het gaat hierbij om de begrotingen voor begraven, groenbeheer, kunstwerken, openbare verlichting, schoonhouden openbare ruimte, verkeersregelingen, verzorging van overige infrastructuur en wegbeheer. Deze bedragen omvatten zowel uitvoeringskosten als onderhoudskosten en zijn exclusief personele inzet weergegeven. De tabel geeft een vereenvoudigd overzicht van de in de begroting opgenomen budgetten voor het beheer van onze openbare ruimte op het in deze kadernota opgenomen onderhoudsniveau (dat gelijk is aan de in 2023 afgelopen Agenda BOR):

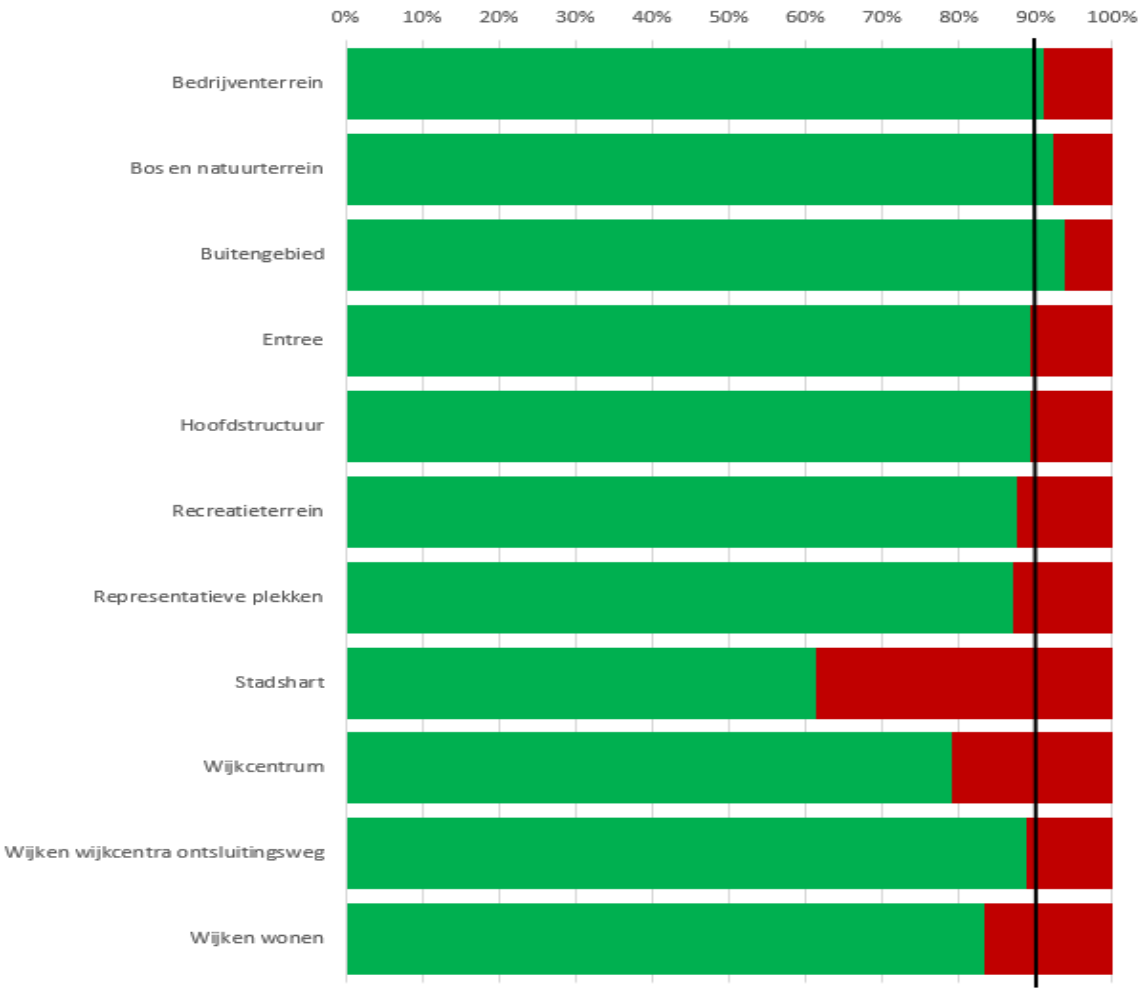
Beheercategorie	***2026***	***2027***	***2028***	***2029***
Begraven	174.000	189.000	178.000	182.000
Groenbeheer	5.011.000	4.677.000	4.814.000	5.051.000
Kunstwerken	1.460.000	1.491.000	1.531.000	1.590.000
Openbare verlichting	1.269.000	1.307.000	1.345.000	1.393.000
Schoonhouden openbare ruimte	540.000	552.000	564.000	577.000
Verkeersregelingen	481.000	488.000	497.000	506.000
Verzorging overige infrastructuur	46.000	48.000	48.000	50.000
Wegbeheer	3.318.000	3.394.000	3.684.000	3.797.000
Totaal	**12.299.000**	**12.146.000**	**12.661.000**	**13.146.000**

De totale begroting voor het beheer van de openbare ruimte (exclusief riolering en water) bedraagt daarmee ongeveer € 12.000.000 per jaar. Deze middelen worden ingezet voor dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging, conform de kaders zoals in deze nota beschreven.

4. Terug- en vooruitblik: lessen en focus voor de nieuwe planperiode

In de afgelopen planperiode (2018 tot 2023 met uitloop naar het heden) is gebleken dat de gehanteerde kaders en uitgangspunten voor groot onderhoud en vervanging effectief zijn en daadwerkelijk bijdragen aan de realisatie van de bredere gemeentelijke ambities, zoals klimaatadaptatie, ecologie, circulariteit en economische vitaliteit. Daarom wordt ervoor gekozen om deze kaders en uitgangspunten in de komende planperiode ongewijzigd voort te zetten.

Uit de schouwen blijkt dat de beeldkwaliteit (dit wordt toegelicht in hoofdstuk 5) die we nastreven in de verschillende structuur-gebieden niet overal wordt gehaald. In de volgende tabel is per structuurgebied weergegeven in hoeverre de gestelde ambitie wordt behaald. Om als 'geslaagd' te gelden, moet minimaal 90% van de metingen voldoen aan de gewenste beeldkwaliteit; er is altijd sprake van enkele excessen en het blijft een momentopname. Met name in het stadshart, de wijkcentra en de woonwijken wordt gemiddeld genomen niet aan de ambitie voldaan. 'Gemiddeld genomen' betekent in dit geval dat over alle metingen heen minder dan 90% voldoet aan de norm, waardoor het gebied als geheel niet slaagt.

TABEL AMBITIES VS. SCHOUWRESULTATEN (2024)

Focus planperiode 2026 - 2030

Op basis van de recente schouwresultaten constateren we dat de beeldkwaliteit van de openbare ruimte in een aantal structuurgebieden niet in lijn is met de vastgestelde ambities. Dit geldt met name voor de structuurgebieden stadshart, de wijkcentra en de wijken.

In het stadshart gaat het onder meer om:

- natuurlijke aanslag op meubilair en borden,
- fijn zwerfafval op straat,
- grashoogte van gazons,
- natuurlijk afval op gazons,
- beplakking van meubilair en borden,
- onkruid rondom obstakels,
- graffiti en beplakking van nutskasten,
- kauwgomvervuiling.

In de wijkcentra zien we vergelijkbare aandachtspunten, waaronder:

- natuurlijke aanslag op meubilair en borden,
- kauwgomvervuiling,
- onkruid en gras rondom obstakels,
- onkruid in boomspiegels,
- fijn zwerfafval op straat,
- grashoogte van gazons,
- grof zwerfafval in de centra.

In de wijken gaat het om de volgende zaken die extra aandacht verdienen:

- Onkruid in boomspiegels
- Natuurlijke aanslag op meubilair en borden
- Conditie haag
- Stam- en wortelopschot
- Onkruid in beplanting
- Onkruid en grasmaaien rondom obstakels
- Conditie borden, dragers, verlichting

In de komende planperiode zetten we gericht in op verbetering op bovengenoemde aandachtspunten, zodat de kwaliteit van de leefomgeving beter aansluit bij de ambities die we als gemeente hebben geformuleerd. Daarvoor gaan we allereerst kritisch kijken naar wat we precies meten en hoe relevant dat is voor het beleid en de uitvoering. Niet alles wat we registreren vraagt om actie. Zo kunnen we bijvoorbeeld kauwgom op straat wel signaleren, maar het is de vraag of we daar daadwerkelijk iets mee doen of willen doen. In de komende periode willen we daarom onze beeldkwaliteitscatalogus herijken: wat draagt echt bij aan de beleving en kwaliteit van de openbare ruimte, en wat leidt vooral tot registratielast zonder beleidsmatige of uitvoerende consequenties?

Pilot wijkbeheer

Beheer en onderhoud is een kans om bewoners te betrekken bij het beheer van hun buurt, wat eigenaarschap en betrokkenheid vergroot. Deze planperiode willen we hier invulling aan gaan geven met een pilot Wijkbeheerplan waarin we samen met inwoners het beheer en onderhoud in een wijk willen gaan ‘inkleuren’. De signalen en ideeën die voortkomen uit deze pilot laten we landen in het bredere beoordelingskader voor de openbare ruimte. Zo zorgen we ervoor dat de praktijkervaringen en bewonersinput direct bijdragen aan een beter afgestemde en gedragen kwaliteitsaanpak.

Dubbele doelstelling

Het dagelijks beheer van de openbare ruimte in Assen wordt grotendeels uitgevoerd door eigen medewerkers van de gemeente, aangevuld met een brede inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit sluit aan bij de gemeentelijke ambitie om inclusiviteit en maatschappelijke participatie te bevorderen. De volgende groepen worden betrokken bij de uitvoering:

- **SW-medewerkers**: Personen met een indicatie voor sociale werkvoorziening, werkzaam via een sociaal werkbedrijf in een beschermde werkomgeving.
- **Meewerkers**: Mensen die via re-integratietrajecten tijdelijk meewerken in reguliere teams, vaak met het doel door te stromen naar betaald werk.
- **Schoolverlaters**: Jongeren die via leer-werkplekken of tijdelijke werkervaringstrajecten worden ingezet in het beheer van de openbare ruimte.
- **Dagbesteding**: Personen die via zorginstellingen deelnemen aan arbeidsmatige dagactiviteiten. De nadruk ligt hierbij op structuur, sociale interactie en persoonlijke ontwikkeling.
- **Nieuw beschut werk**: Werknemers die onder de Participatiewet vallen en niet onder reguliere omstandigheden kunnen werken, maar wel in een aangepaste werkomgeving met begeleiding.
- **Afspraakbanen**: Werkplekken die zijn gecreëerd in het kader van de landelijke banenafspraak, bedoeld voor mensen met een arbeidsbeperking die geregistreerd staan in het doelgroepregister van het UWV.

Deze inzet draagt niet alleen bij aan het onderhoud van de openbare ruimte, maar ook aan de realisatie van bredere maatschappelijke doelen zoals inclusie, sociale cohesie en talentontwikkeling. Deze ‘dubbele doelstelling’ – fysiek én sociaal – willen we ook in de toekomst vasthouden. Tegelijk zien we dat dit systeem onder druk staat. Door krapte op de arbeidsmarkt is de instroom via de Participatiewet beperkt, en de SW-regeling is sinds 2015 gesloten voor nieuwe instroom. De huidige SW-populatie vergrijst en stroomt uit, terwijl vervanging lastig is: nieuwe kandidaten zijn schaars en vragen intensieve begeleiding, terwijl subsidies afnemen.

We doen onderzoek om goed zicht te krijgen op de houdbaarheid en financiële gevolgen hiervan. De uitkomsten helpen ons om keuzes te maken om de dubbele doelstelling ook in de toekomst te kunnen blijven waarmaken.

Sinds 2023/2024 werkt Assen samen met het COA en WPDA aan het programma ‘Snellere start, sterkere toekomst’. Via diverse werktrajecten – waaronder inzet in het beheer van de openbare ruimte –

ondersteunen we asielzoekers bij hun integratie, taalontwikkeling en maatschappelijke participatie. Deze aanpak sluit aan bij de inclusieve ambities van de gemeente en vormt een waardevolle aanvulling op onze bestaande sociale inzet. Zo vergroten we de sociale meerwaarde van het beheer van de openbare ruimte.

5. Kaders voor het beheer van onze openbare ruimte

De strategische koers van de gemeente vormt het kader voor hoe we onze openbare ruimte beheren. In dit hoofdstuk laten we zien hoe we dit in de praktijk brengen: met verschillende vormen van onderhoud, afgestemd op gebruik, kwaliteit en levensduur.

5.1. Dagelijks onderhoud

Dagelijks onderhoud geven we vorm met beeldkwaliteit. Dit is een manier van sturen op hoe de openbare ruimte eruitziet en wordt ervaren door gebruikers. Het gaat niet om technische normen, maar om het visuele en functionele beeld: is het schoon, heel en veilig? Is het groen verzorgd? Is de ruimte uitnodigend?

Het CROW (landelijk kennisplatform voor Grond-, Water- en Wegenbouw) heeft voor objecten in de openbare ruimte vijf verschillende instandhoudingsniveaus onderscheiden met foto's en bijbehorende beschrijvingen. Hierbinnen worden de volgende niveaus onderscheiden:

Beeldkwaliteit		Toelichting	Beheervorm
A+	Zeer hoog / Prachtig	Nagenoeg ongeschonden. Nieuwstaat.	Zeer intensief
A	Hoog / Mooi	Mooi en comfortabel.	Intensief
B	Basis / Voldoende	Functioneel. Alles is nog in orde, maar er is wel enige schade aanwezig. Het betreft een basisniveau.	Basis
C	Laag / Sober	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder.	Extensief
D	Zeer laag / Verloedering	Functieverlies, uitlokking van vernieling, aansprakelijkheidstelling, sociale onveiligheid en kapitaalvernietiging.	Zeer extensief

BEHEER VOLGENS BEELDKWALITEIT: MEER DAN INSTANDHOUDING

Dagelijks beheer en onderhoud volgens beeldkwaliteit is meer dan het in stand houden van de openbare ruimte. Door het onderhoudsniveau af te stemmen op het type gebied - de zogenaamde structuurgebieden - en het gebruik, draagt het bij aan gemeentelijke ambities op het gebied van leefbaarheid, gezondheid, participatie, ecologie, duurzaamheid en aantrekkelijkheid.

Een nette en goed onderhouden openbare ruimte versterkt het imago van de stad en maakt gebieden aantrekkelijk voor bewoners, bezoekers en ondernemers. In winkelgebieden of toeristische zones wordt daarom vaak gekozen voor een hoger onderhoudsniveau (beeldkwaliteit A of B), zodat de uitstraling en beleving optimaal zijn.

In Assen zijn de onderhoudsniveaus afgestemd op het type gebied en het gebruik. Dit is weergegeven in de volgende tabel.

Beeldkwaliteit	Groen	Meubilair	Schoonhouden	Civiele kunstwerken
Binnenstad	A	A	A	A
Wijkcentra	B	B	A	B
Wijken	B	B	B	B
Bedrijventerreinen	C	C	B	C
Buitengebied	C	C	B	C
Recreatief groot groen	C	C	B	C
Representatieve- en ontmoetingsplekken	B	B	B	B
Verbindingen en hoofdroutes	B	B	B	B

SCHOUWEN

Of we de hierboven weergeven ambities behalen wordt beoordeeld met schouwen die worden uitgevoerd door een externe partij. Op basis van momentopnames wordt zo het hele jaar door de kwaliteit van de openbare ruimte beoordeeld. Hierbij wordt gebruikgemaakt van beeldmeetlatten die zijn vastgelegd in de Asser Beeldkwaliteitscatalogus.

SPANNINGSVELD BEELDKWALITEIT EN ECOLOGISCHE AMBITIES

Binnen deze planperiode starten we een traject waarin we de gewenste beeldkwaliteit van de openbare ruimte meer gaan koppelen aan ecologische waarden. Dat doen we niet zomaar: het sluit aan bij onze ambities voor groen, klimaatadaptatie en natuurinclusief beheer.

Dit betekent dat de openbare ruimte er soms minder strak uitziet, maar ecologisch rijker is — met bijvoorbeeld gefaseerd maaien, het inplanten van boomspiegels door bewoners en ecologische inrichting van bermen. Dit vraagt om een andere manier van kijken én communiceren, want wat ecologisch waardevol is, wordt niet altijd als ‘netjes’ ervaren. In het beoordelingskader maken we ruimte voor deze afwegingen, waarbij veiligheid altijd voorop staat.

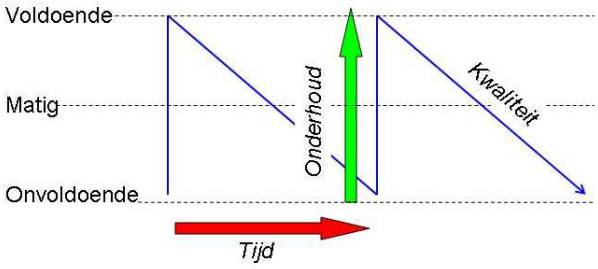

Afbeeldingen: beide beelden kunnen passend zijn. Dit moeten we verder uitwerken in het beheerkader.

5.2. Groot onderhoud: sturen op technische staat

Naast het dagelijks onderhoud volgens beeldkwaliteit is het nodig om ook te sturen op de technische staat van objecten in de openbare ruimte. Objecten zoals wegen, bruggen, verlichting en speeltoestellen verouderen in de tijd en verliezen geleidelijk hun kwaliteit. Door gebruik, weersinvloeden en materiaalveroudering ontstaat slijtage, wat uiteindelijk leidt tot de noodzaak van groot onderhoud of vervanging.

De technische staat van objecten wordt beoordeeld op basis van inspecties en landelijke normen, zoals conditiescores uit NEN 2767 of richtlijnen van CROW. In Assen wordt gewerkt met een basiskwaliteit die overeenkomt met een rapportcijfer 6. Dit niveau geldt als ondergrens: wanneer een object daaronder zakt, is groot onderhoud nodig om de kwaliteit te herstellen en verdere schade of kapitaalverlies te voorkomen.

De technische kwaliteit van objecten neemt in de loop van de tijd af. Dit verloop wordt vaak weergegeven met het zogenaamde ‘zaagtandmodel’: na aanleg is de kwaliteit hoog, maar door gebruik, weersinvloeden en veroudering daalt deze geleidelijk.

Onderhoud zorgt ervoor dat de kwaliteit tijdelijk weer stijgt, waarna het proces zich herhaalt. Bij levende objecten, zoals bomen en groen, verloopt dit proces anders: daar neemt de kwaliteit na aanleg eerst toe, mits goed onderhouden.

Gedifferentieerde benadering

Bij het programmeren van groot onderhoud hanteert Assen een gedifferentieerde benadering. Niet elk object hoeft op hetzelfde moment of met dezelfde intensiteit te worden aangepakt. Per object wordt gekeken naar het belang binnen het netwerk, het gebruik, en de risico’s bij uitval. Zo krijgt een drukke fietsroute of een pad bij een zorginstelling eerder aandacht dan een minder gebruikte route in een woonwijk. Deze werkwijze maakt het mogelijk om beschikbare middelen doelgericht in te zetten. Door risico’s en effecten in kaart te brengen, ontstaat een objectieve en transparante afweging van waar groot onderhoud nodig is en wanneer. De volgende doelstellingen zijn dan gewaarborgd:

- **Compliance:** het object voldoet aan wettelijke eisen;
- **Veiligheid:** een object moet veilig zijn voor gebruikers;
- **Beschikbaarheid:** de functie van het object blijft gewaarborgd;
- **Betaalbaarheid:** schade en kapitaalverlies worden voorkomen door tijdig ingrijpen.

5.3 Vervanging

Ondanks goed en frequent (groot) onderhoud ontstaat op een gegeven moment de noodzaak om objecten zoals verharding, bruggen, straatmeubilair en groenvoorzieningen te vervangen om veiligheid, beschikbaarheid en kwaliteit te waarborgen.

Op basis van de aanlegjaren en verwachte levensduren is een indicatieve meerjarenplanning beschikbaar waarop de vervangingsmomenten zijn uitgewerkt. Of daadwerkelijk vervanging nodig is, wordt bepaald

aan de hand van technische inspecties. In de praktijk blijkt namelijk dat het exacte moment sterk afhankelijk is van lokale omstandigheden zoals aanlegkwaliteit en gebruiksdruk en objecten langer meegaan dan verwacht. We hanteren daarom een risicogestuurde benadering, waarbij vervanging plaatsvindt op basis van technische inspecties en risicoanalyses, en niet uitsluitend op basis van leeftijd. Deze benadering maakt het mogelijk om kapitaalslasten te beheersen. De vervangingsopgave is op deze wijze verankerd in het korte termijn meerjarenperspectief (4 jaar), maar ook in het lange termijn investeringsperspectief (10 jaar). Uitgangspunt daarbij is vervanging van circa 60% van het areaal aan het einde van de technische levensduur. Dit wordt jaarlijks herijkt.

Met de vaststelling van de Groenvisie is structureel vervangingsbudget beschikbaar. Hiermee kan het groenareaal technisch worden verbeterd, waardoor de gewenste beeldkwaliteit beter haalbaar is. Ook maakt het budget het mogelijk om vanuit groen bij te dragen aan projecten in de openbare ruimte, in plaats van dat de kosten via andere productgroepen zoals wegen of riolering worden gedekt.

Voor onderhoud aan en vervanging van riolering en waterbergende voorzieningen zoals wadi's gelden specifieke kaders zoals opgenomen in het Programma Water en Riolering (PWR).

VERVANGING: HÉT MOMENT VOOR OPLOSSINGEN DIE PASSEN BIJ ONZE AMBITIES

Groot onderhoud en vervanging als kans om gemeentelijke ambities te realiseren

Groot onderhoud en vervanging biedt kansen om klimaatadaptieve en ecologische maatregelen te realiseren. Hieronder staan voorbeelden van hoe groot onderhoud en vervanging bijdraagt (of kan bijdragen) aan deze bredere doelen. In de planperiode willen we deze kansen beter gaan benutten en structureel verankeren.

Klimaatadaptatie

Bij groot onderhoud wordt daar waar nodig ingezet op klimaatadaptieve maatregelen. Bijvoorbeeld door te kiezen voor waterdoorlatende materialen, het verminderen van verhard oppervlak of het toevoegen van groen. Een concreet voorbeeld is het gebruik van waterdoorlatende verharding op parkeerplaatsen en het gebruik van infiltratiekratten in de binnenstad en het Koopmansplein waarmee regenwater tijdelijk wordt opgevangen en geleidelijk in de bodem infiltreert. Ook op andere plekken in de (binnen)stad worden bij herinrichting infiltratievoorzieningen toegepast, zodat regenwater niet direct wordt afgevoerd maar lokaal wordt verwerkt.

Ecologie en biodiversiteit

Groot onderhoud aan groenstructuren biedt een kans om ecologische ambities te realiseren. We kiezen vaker voor ecologisch beheer: met inheemse soorten, bloemrijke bermen en gefaseerd maaibeheer. Dit versterkt de biodiversiteit, verbetert de bodemkwaliteit en draagt bij aan een robuust stedelijk ecosysteem. Ecologisch groen biedt verkoeling, ruimte voor dieren en draagt bij aan gezondheid en beleving.

Inclusiviteit en toegankelijkheid

Bij vervanging van verharding, meubilair en speeltoestellen wordt rekening gehouden met toegankelijkheid voor ouderen, mensen met een beperking en jonge kinderen.

Sociale samenhang en participatie

Groot onderhoud is een kans om bewoners te betrekken bij de inrichting van hun buurt, wat eigenaarschap en betrokkenheid vergroot. Deze planperiode willen we hier invulling aan gaan geven met een pilot Wijkbeheerplan waarin we samen met inwoners het beheer in een wijk willen gaan ‘inkleuren’.

Circulaire economie

Bij vervanging van materialen wordt zoveel mogelijk gekozen voor hergebruik, biobased producten of circulaire oplossingen. In Assen hebben we onder andere ervaring met circulair beton, grasfalt (asfalt met olifantengras als ingrediënt) en de circulaire lantaarnpaal.

Economische vitaliteit en uitstraling

Groot onderhoud in winkelgebieden of toeristische zones biedt de kans om de uitstraling te verbeteren en de verblijfskwaliteit te verhogen. Voorbeeld: In Assen wordt bij herinrichting van de binnenstad gekozen voor hoogwaardige materialen en verlichting die bijdragen aan sfeer en beleving.

Gemeente Assen

november ’25, Gemeente Assen

info@assen.nl
140592
www.assen.nl